

- N:o 86, angående tiden för tillämpningen af Riksdagens beslut i afseende å förhöjning af nu gällande bränvinstillverkningsafgift;
 N:o 87, angående allmänna bevillningen;
 N:o 88, angående utgörande af en särskild tilläggsbevillning.

§ 10.

Angående justeringen af de Kammarens protokoll, som vid riksdagens afslutande komme att återstå ojusterade, beslöt, på Herr Talmannens hemställan, Kammaren, att denna justering skulle försiggå i enahanda ordning som efter sednaste årens riksdagar; och lemnade Kammaren alltså i uppdrag åt dem bland dess ledamöter, hvilka tillika äro Fullmäktige i Banken och Riksgälds-kontoret att, jemte Stockholms stads riksdagsmän inom Kammaren, verkställa ifrågavarande protokollsjustering; skolande om tiden för denna justering såväl bemälda ledamöter särskildt underrättas, som jemväl tillkännagifvande införas i hufvudstadens dagliga tidningar, till underrättelse för dem bland Kammarens ledamöter, hvilka tillfälligtvis då vistades i hufvudstaden och önskade justeringen öfvervara.

Kammarens ledamöter åtskiljdes kl. $\frac{3}{4}$ 9 e. m.

In fidem
H. Husberg.

Lördagen den 20 Maj.

Kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m.

Herr vice Talmannen Mannerskantz hade anmält sig att erhålla ordet och yttrade: På det att redogörelsen öfver denna dags förhandlingar må blifva så fullständig som möjligt, hemställer jag, att Kammaren måtte besluta, att det tal, hvarmed Herr Talmannen i dag kommer att på Rikssalen till Hans Maj:t Konungen framföra Kammarens underdåniga välönskningar, skall i dagens protokoll intagas.

Med bifall till denna hemställan beslöt Kammaren, att det ifrågavarande talet skulle intagas i Kammarens protokoll för denna dag.

Något vidare ärende återstod icke för Kammaren att handlägga; och afgingo nu kl. $\frac{3}{4}$ 11 f. m. Herr Talmannen och Kammarens Herrar ledamöter till Storkyrkan för att derstädes afhöra riksdagspredikan. Efter slutad gudstjenst infunno sig Kamrarnes ledamöter å Rikssalen, hvarest,

sedan Herrar Talmän till Hans Maj:t Konungen framfört Kamrarnes underdåniga välönskningar samt Riksdagsbeslutet blifvit uppläst af Chefen för Kongl. Civil-departementet, Hans Maj:t Konungen afslutade riksdagen och hemförlofvade Kamrarne.

Enligt Kammarens här ofvan antecknade beslut, skulle det tal, som Herr Talmannen å Kammarens vägnar höll inför Hans Maj:t Konungen å rikssalen, här intagas. Detta tal var af följande lydelse:

”Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Öfver denna riksdags begynnelse låg ett egendomligt solljus utbredd. Man kände lika djupt som allmänt fredens lycka, under det att krig anorstädes rasade, man var innerligt tacksam för en genom ymnig skörd stegrad välmåga och man gick till arbetet med hela den frimodighet, som dylika förhållanden vanligen alstra. Huruvida arbetets frukter sedermera kommit att motsvara de gynsamma intlytelserna och landets förväntan, tillhör det minst folkrepresentanterne sjelfve att bedöma. Visst är, att den största fråga, som varit Riksdagen förelagd och kanske med rätta blifvit kallad Svenska folkets lifsfråga, tills vidare är olöst, om ock till försvarets stärkande betydliga anslag blifvit beviljade samt andra nyttiga åtgärder vidtagna. Möjligen har lösningens uteblifvande haft sin grund i den öfvertygelsen, att ett kort uppskof vore att föredraga framför en befarad långvarig missbelåtenhet. Härmed må nu vara huru som helst, så måste det alltid betraktas såsom synnerligen svårt att afgöra om eller när en sekelgammal institution bör utbytas mot en ny, äfvensom att säkert pröfva en ifrågasatt lags verkliga tidsenlighet. I sistnämnda omständighet torde förklaringen särskildt böra sökas till den tveksamhet, som föranlett Andra Kammaren att för närvarande icke lemna sitt bifall till flera af de lagförslag, som varit Riksdagens granskning underställda.

Den mörkaste skuggan, som lagt sig öfver den ljusa taffan, har det emellertid icke stått i människomakt att förekomma. I en stilla död inslummade den 30 sistförflutne Mars landets vördade moder, Hennes Maj:t Drottning Lovisa. Hvar hon varit för nordens folk, derom afgifva den allmänna sorgen och saknaden ett starkare vittnesbörd, än alla beskrifningar. Frid öfver hennes stoft, ära åt hennes minne! Mätte Gud länge bevara vår Konungs eget dyrbara lif, förskona Konungahuset från nya sorger och beskydda fäderneslandet! Med denna önskan frambär Riksdagens Andra Kammare nu sin underdåniga afskedshelsning och anhåller att i Eders Kongl. Maj:ts nådiga ynnest få vara innesluten.”

Sedan derefter Herr Talmannen och Kammarens ledamöter återkommit till sitt samlingsrum och derstädes intagit sina platser, höll Herr Talmannen följande afskedstal:

”Mine Herrar!

En afskedsstund är ånyo inne och vi skola härifrån återvända till våra särskilda verkningskretsar. Det är lyckligt, om vi dit medtaga ett godt samvetes vittnesbörd i afseende på de pligter, som här ålegat oss. Menniskors klander och beröm betyda då ganska litet. Att ett drygt mått af det förstnämnda slaget blifvit denna Kammare offentligen tilldeladt för

ett måhända oväntadt beslut i riksdagens största fråga, är oss allt för väl bekant. Men böra vi deröfver harmas eller känna otålighet? Jag för min del tror det icke. Vi måste tvärtom ovilkorligt betrakta den allmänt sjudande ifvern för ett starkt nationalförsvar såsom ett af tidens bästa tecken, äfven om samma ifver faller hårda domar öfver hvad vi gjort eller försummat. Det är folkrepresentantens pligt att i hvarje angelägenhet lugnt pröfva icke blott *om*, utan ock *huru* en sak bör ske. Då nu just rörande detta *huru* och ingenting annat meningarne tyvärr ännu visat sig vara så delade, att sammanjemkning dem emellan tills vidare blifvit omöjlig, så torde detta i sjelfva försvarsfrågans hufvudsak resultatlösa förhållande snarare få anses såsom beklagligt än fördömligt. Låtom oss emellertid hoppas på kommande dagar, god vilja och oskrymd fosterlandskärlek. Det gifves ej någon svensk man, som vill uppoffra en tumsbredd af detta land, hvilket kallas fattigt och ändå är så rikt på både andeliga och materiella tillgångar, detta fria, herrliga land, som vi med stolthet kalla vårt dyra, älskade fädernesland. Må Gud det nådeligen välsigna och bevara, så visst som vi allesamman ämnat uppbjuda våra sista menckliga krafter till dess skydd!

Mine Herrar! Vi skiljas nu åt, och ovisst är hvilka af oss skola komma tillbaka för att fortsätta det afbrutna arbetet. Särskildt är det för mig mycket osäkert, om jag mer skall bland Eder intaga den hedersplats, som under fem års tid varit mig anvisad. Tillåten mig då, att i det farväl, vi i denna stund inbördes säga hvarandra, få af hela min själ infläta mitt eget farväl till Eder alla. Många gånger tillförene har jag uttryckt min tacksamhet för oafbrutet förtroende, pålitlig vänskap och öfverseende välvilja. Jag har vid detta tillfälle anledning att, om det vore mig möjligt, uttrycka den starkare än någonsin, eftersom I hafven visat mig heder att vilja behålla min bild i eder samlingssal äfven sedan personen för länge sedan är borta. Föruppen äfven åt bilden allt framgent ett litet vänligt rum i edra hjertan. Jag glömmar aldrig hvad I redan gifvit mig och hoppas att, hvarhelst i verlden min plats må blifva, alltid kunna glädjas öfver edra handlingar och uppriktigt höja mitt: lefve Riksdagens Andra Kammare!"

Å detta tal svarade Herr Hierta sålunda:

"Högvördigste Herr Erkebiskop!

Den riksdag, från hvilken representerne nu återvända till sina enskilda värf, har gifvit Andra Kammarens ledamöter en ny och ökad bekräftelse på redan vunnen kännedom om den skarpsinnighet, oväld samt personliga välvilja och fördragsamhet, hvarmed Ni under fyra föregående riksdagar ledt Kammarens öfverläggningar. Det kunde vid ett sådant tillfälle som detta, och särskildt med anledning af den helsning Kammaren af Eder fått emottaga, måhända anses påkalladt att äfven å Kammarens vägnar kasta en återblick på resultaten af dessa öfverläggningar; men så väl dessa resultatens beskaffenhet som de meningsskiljaktigheter, hvilka i många de vigtigaste frågor egt rum, göra det rådligast att derom iakttaga tystnad i en stund, som bör vara egnad endast åt de känslor, hvilka framkallas af afskedet och den enskilda vänskapen. Jag skattar mig i

stället lycklig att å Kammarens vägnar få yttra mig öfver en sak, hvarom meningarne icke äro delade: det är att betyga Eder, Herr Erkebiskop, Kammarens oinskränkta högaktning och hjertliga tacksamhet, i förening med den lifliga önskan att snart få återse Eder på detta rum såsom talman, och att det tvifvel härom, hvartill några ord i Eder helsning nyss gäfvö anledning, icke måtte hafva sin grund i några allvarliga hinder. Vi önska Eder alla Guds välsignelse samt helsa och välgång till dess vi åter träffas.“

Ömsesidiga afskedshelsningar utbyttes härefter mellan Herr Talmannen och Kammarens ledamöter, som nu åtskiljdes kl. 2 e. m.

In fidem
H. Husberg.

Lördagen den 3 Juni.

S. D. För justering af de Kammarens protokoll, hvilka vid nyss-förlidne riksdags slut återstodo ojusterade, hade, jemlikt Kammarens derom meddelade beslut, Stockholms stads riksdagsmän inom Kammarén, äfvensom de bland Kammarens ledamöter, hvilka tillika äro Fullmäktige i Banken och Riksgälds-kontoret, blifvit anmodade att i dag, kl. 2 e. m., sammanträda i Kammarens kanslirum; och hade, till underrättelse för dem bland öfrige ledamöter, som tillfälligtvis nu uppehölo sig i hufvudstaden och önskade justeringen öfvervara, tillkännagifvanden om detta justerings-sammanträde meddelats i hufvudstadens dagliga tidningar. Härvid tillstädeskommo nu:

Herr HIERTA,
Friherre FOCK,
Herr SJÖBERG,
Herr KINMANSON,
Herr GRAFSTRÖM,
Herr CARLÉN,
Herr DUFWA,
Herr HEDIN,
Herr CARL IFVARSSON,
Herr CARLSUND och
Herr EHRENBORG;

i hvilka ledamöters närvaro justering försiggick af protokollen för den 13—20 nästlidne Maj; hvarefter denna sammankomst upplöstes.

In fidem
H. Husberg.